

(0138)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

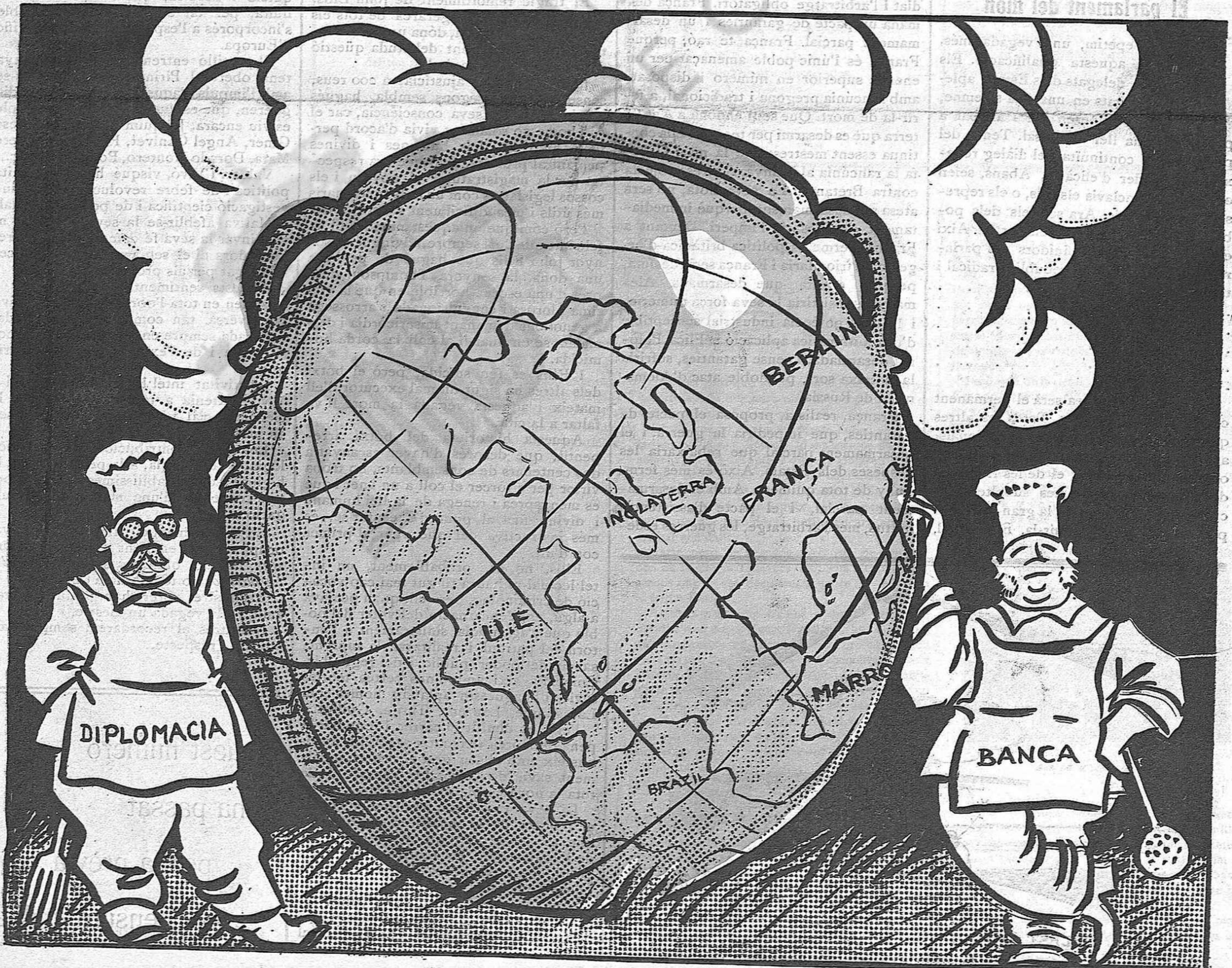
AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa J. López Bernagosi)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, núm. 20, botiga
Telèfon A. 4115. — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

ASTRONOMIA POPULAR

El món és una olla!

Batalla d'astrònoms

Còm anirà aquest mes de setembre? Tindrem calor, o es girarà fresca? El cel serà ras i el sol brillant, o bé vindran nuvolades, pluges i tempestes fortes? Succeeix que els astrònoms que es dediquen a les prediccions meteorològiques no estan d'acord respecte al temps que farà en el mes de setembre d'enguany. I Això demostra que en meteorologia les coses són tan incertes com en política. Un canvi de temps que encara s'ha de produir, resulta una cosa tan insegura com un canvi de govern. Els que pregunten si plourà o farà sol, veuen la cosa tan dubtosa com els que pregunten com es descabdellaran els fets polítics en un país determinat.

L'agost se n'ha anat enguany fent un mal paper com a mes de calor. Tota la segona quinzena ha estat més aviat fresca, i els establiments de banys no han fet veritablement l'agost. La mala cara que posà el mes de les festes majors va fer creure que tindria raó l'astrònom humit i que l'estiu d'enguany, amb els banys i les suades, estava virtualment acabat. La gent pensava que si l'agost ha fet el ximple, el setembre faria el boig.

I heu's aquí que tot ha estat canviar de mes i canviar de temps. Torna a fer calor, torna a lluir el sol, torna a ésser net el blau del cel. Si la cosa no s'espatlla, serà l'astrònom sec el que tindrà raó. Però tampoc cal fiar-se'n. No hem fet sinó començar el nou mes. Sabem com ha començat, però no sabem com acabarà. En temps i en política, no és possible estar tranquils del tot. Ni estan sempre d'acord entre els meteoròlegs i els profetes, ni les seves prediccions estan sempre d'acord amb la realitat. En aquest mes de setembre predominarà el parassol o el paraigua? Ja els ho direm quan el mes estigui acabat. La censura convida als peristes a fer de meteoròleg, però nosaltres no ens volem arriscar.

El parlament del món

Repetim, una vegada més, aquesta qualificació. Els delegats dels Estats, aplegats en una sala solemne, deliberen per a arribar a promulgar una llei universal. Tenen del parlament la continuïtat, el diàleg reflexiu, i el poder d'eficàcia. Abans, seien en aquests còncilis els reis, o els representants dels reis. Ara són els dels pobles, governats a través dels partits. Així els caps visibles i definidors del parlament del món, són un republicà radical i un socialista.

L'eix de l'assemblea serà el permanent conflicte franc-alemany. Totes les altres qüestions, les de les minories nacionals, amb tot i ésser importants, el de la cooperació intel·lectual, el de les fronteres del Trak, són problemes subalterns al costat del que ha encès la gran guerra, i pot tornar a reproduir-la. El cabdal,

l'històric, són les dues proposicions, l'anglesa i la francesa, per al desarmament. La veu nova d'Europa, o la veu vella, surten del palau de la Societat de Nacions. Segons que s'empregui una o altra s'articularà el futur d'Europa.

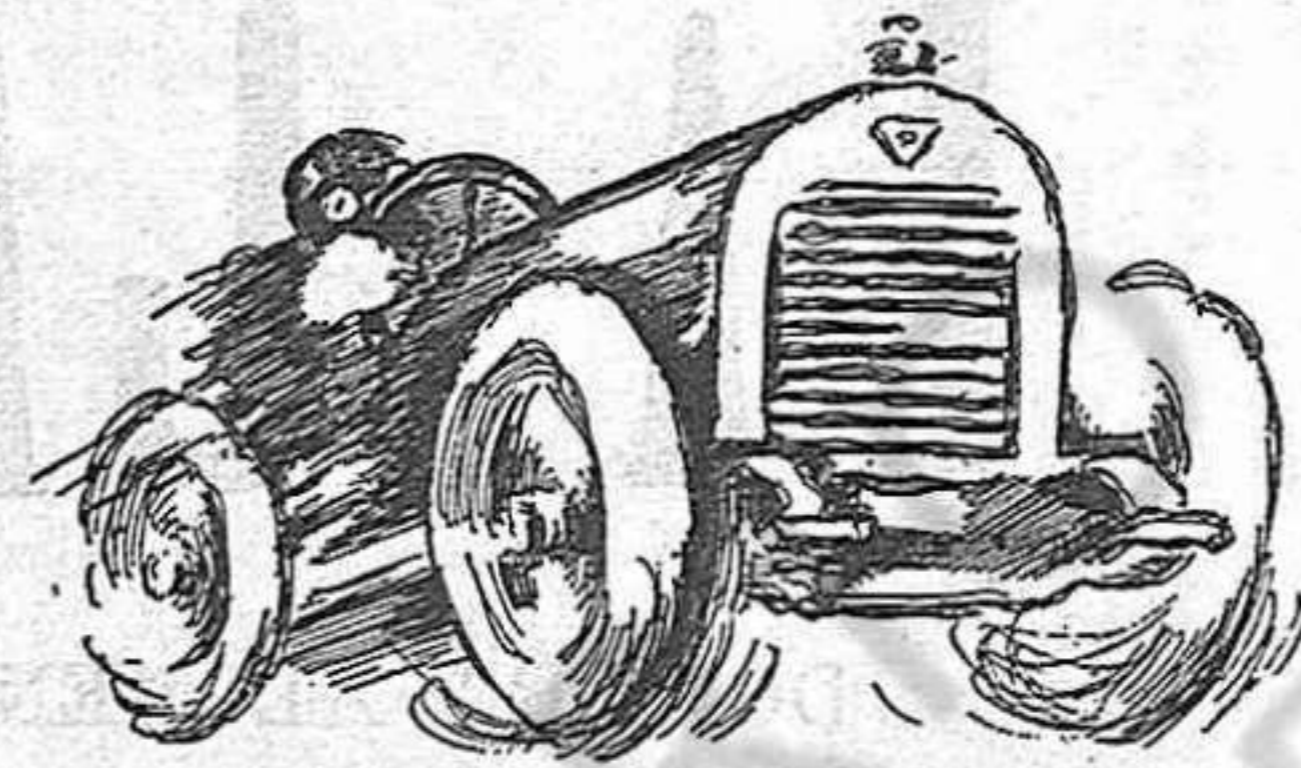
Anglaterra vol el desarmament immediat i l'arbitratge obligatori. França demana un pacte de garanties i un desarmament parcial. França té raó, perquè França és l'únic poble amenaçat per un enemic superior en número i disposat, amb rancúnia pregonia i tradicional, a ferir-la de mort. Què se li endóna a Anglaterra que es desarmi per terra, si ella continua essent mestressa de la mar? Què li fa la rancúnia alemanya, si no es projecta contra Bretanya? La seva flota, no serà atesa pel desarmament, perquè immediatament s'enfonsaria l'imperi. Deixant a França inerme, la política britànica d'hegemonia triomfaria i França seria desfeta, perquè, encara que desarmada Alemanya, subsistiria la seva força numèrica i la seva potència industrial susceptible d'una automàtica aplicació bèl·lica. Polònia desarmada, i sense garanties, sofriria la mateixa sort, pel doble atac d'Alemanya i de Rússia.

França, realista, proposà el pacte de garanties, que impediria la guerra, i el desarmament parcial que rebaixaria les despeses dels Estats. Això és més ferm, lluny de tota quimera. Amb el desarmament parcial, i el pacte d'assistència mútua, més l'arbitratge, les guerres esde-

vendrien cada vegada més difícils. Sense el desig de revenja alemanya, per utopia, i sense el temor de França, per pacte d'apoi internacional, les possibilitats de pau creixerien tan extraordinàriament que permetria un període de serenitat propícia a la conciliació.

Diuen que alguns Estats intentaran fondre les dues proposicions, i obtenir una síntesi eclèctica. Ignorem la proposta, però no serà justa, no tindrà eficàcia, si no dóna a França una seguretat de que, en cas d'agressió, serà defensada. Sense aquesta seguretat, França té raó permaneixent armada.

PARADOX

REFLEXIÓ

—I pensar que vaig tan depressa... i no m'espera ningú.

LA PENNA DE MORT

El tràgic remordiment de John Ellis, botxí de Londres i gerarca de tots els botxins d'Anglaterra, dóna un caire d'actualitat a l'eternament debatuda qüestió de les execucions capitals.

John Ellis havia ajusticiat a 200 reus, sense que mai, segons sembla, hagués sentit torbada la seva consciència, car el bon home no solament vivia d'acord perfecte amb les lleis humanes i divines penjant al proïsme, sinó que era respectat per la magistratura, el govern i els cossos legislatius com un dels funcionaris més útils i més difícilment substituïbles.

Però com que en aquest món no hi ha felicitat que duri sempre, arribà al senyor John Ellis que hagué de penjar a una dona, la senyora Thompson, després d'una escena horrible en que la víctima plorosa i convulsionada s'arrossegà a genollons demanant misericòrdia i desmaiànt-se en nuar-li al coll la corda homicida.

I Ellis es féu suïcida, però el botxí dels altres ha sigut un mal executor d'ell mateix i aquesta vegada la mort li va faltar a la cita.

Aquesta historieta del botxí arrepenit, que després d'haver escanyat a dos centenars de conssemblants, no troba virior per a tòrcer el coll a un ànec i que es menysprea i renega de la llei humana i divina fins al punt d'executar-se, és més instructiva del que apar al primer cop d'ull.

Ellis, no és, probablement, un intel·lectual ni haurà tingut mai cap vocació de criminòleg, però ell, quan penjava a algú, era l'encarnació del voler del poble que s'agombola sinistrament a l'entorn del patíbul i realitzava la suprema sanció del poder públic i del regi albir. Coincidia així amb unes certes teories sàvies i l'haguessin aplaudit homes com Lacassagne, Laurent, Tarde, Guillot...

Però, en dimitir el càrrec i repudiar la pena de mort i «executar-se» Ellis, enrobusteix amb el seu gest el criteri, igualment savi, de Garófalo, Vaccaro i de tota la nova escola penal italiana.

La seva existència contradictòria és el reflexe de la incertitud científica en que es desenrotlla tot el dret penal i de l'ilogisme de les teories i doctrines polítiques i religioses davant del problema de la pena de mort.

Còm és que enfront del patíbul els sentiments cristians es contradeixen i les democràcies claudiquen? Car el patíbul

és instrument de l'absolutisme, de les teocràcies i dels governs populars.

Per què la ciència que ha esvaït tantes tenebres, no ha pogut encara sotstreure's a la bàrbara influència del turment?

La pena de mort és inhumana i és ineficaz i imbècil...? Exemplaritat?... La que en va treure Ivan Turguenov del guillotinatament de Troppmann. Es més de temer que el macabre espectacle reviscolí ferocis atats latents i instintives, que no pas que inspiri austeritats i continències.

I per què destruir una vida que ofereix sempre, sempre, la possibilitat d'ésser rehabilitada...

Els cànons clàssics de la jurisprudència diuen que la pena restaura el Dret... Però això, que no és en cap cas, totalment cert, resulta absurd en la pena capital. Per a que es restauri el Dret, cal que el delinqüent segueixi vivint.

No d'altra manera li serà possible reparar els danys causats, ésser útil a la societat que ha ofès i restaurar el Dret moral en la seva pròpia consciència amb una vida exemplar de treball i de saludable penediment...

Les democràcies són les que més han de reflexionar sobre la tunesta incongruència d'ombrejar el seu alt esperit amb la repugnant silueta del patíbul.

GLICINI

Valentí i Vivó

Amb la mort d'aquest il·lustre higienista i sociòleg, s'apaga una guspira més d'aquella generació noucentista, inquieta i heroica, que tan noblement lluità, per tal de que el nostre poble s'incorporés a l'esperit lliberal i científic d'Europa.

El portalló entrenyat que Espanya tenia obert al Pirineu, va aixamplar-se amb l'impuls d'aquells homes que es digueren, que es diuen, car llur exemple és viu encara, Joaquim Costa, Francesc Giner, Angel Ganivet, Pi i Margall, Pere Mata, Dorado Montero, Pompeu Gener...

Valentí i Vivó, visqué hores de lluita política i de febre revolucionària, d'investigació científica i de polèmica social.

Mai va afeblir-se la seva voluntat, ni va minvar la seva fe democràtica i lliurepensadora ni el seu amor pregon, sincer i abnegat per als proletaris.

Aquests sentiments es manifesten o traspuen en tota l'obra de Valentí i Vivó tan diversa, tan complexa i ponderada, inspirada sempre en els principis del positivisme i de l'experimentació més rigorosa.

L'activitat intel·lectual de Valentí i Vivó s'extenia a tots els aspectes de la ciència social i en tots palesava el seu alt mestratge.

Les seves contribucions a l'antropologia, a la biologia, a la pedagogia i a la higiene són notabilíssimes i dignes per tots conceptes d'una més àmplia divulgació.

En el moviment científic de Catalunya, ocupà un lloc eminent entre els precursors. La seva obra *La sanidad social y los obreros* no té parella a Catalunya.

Els nostres obrers han perdut un gran amic i a la vegada un mestre.

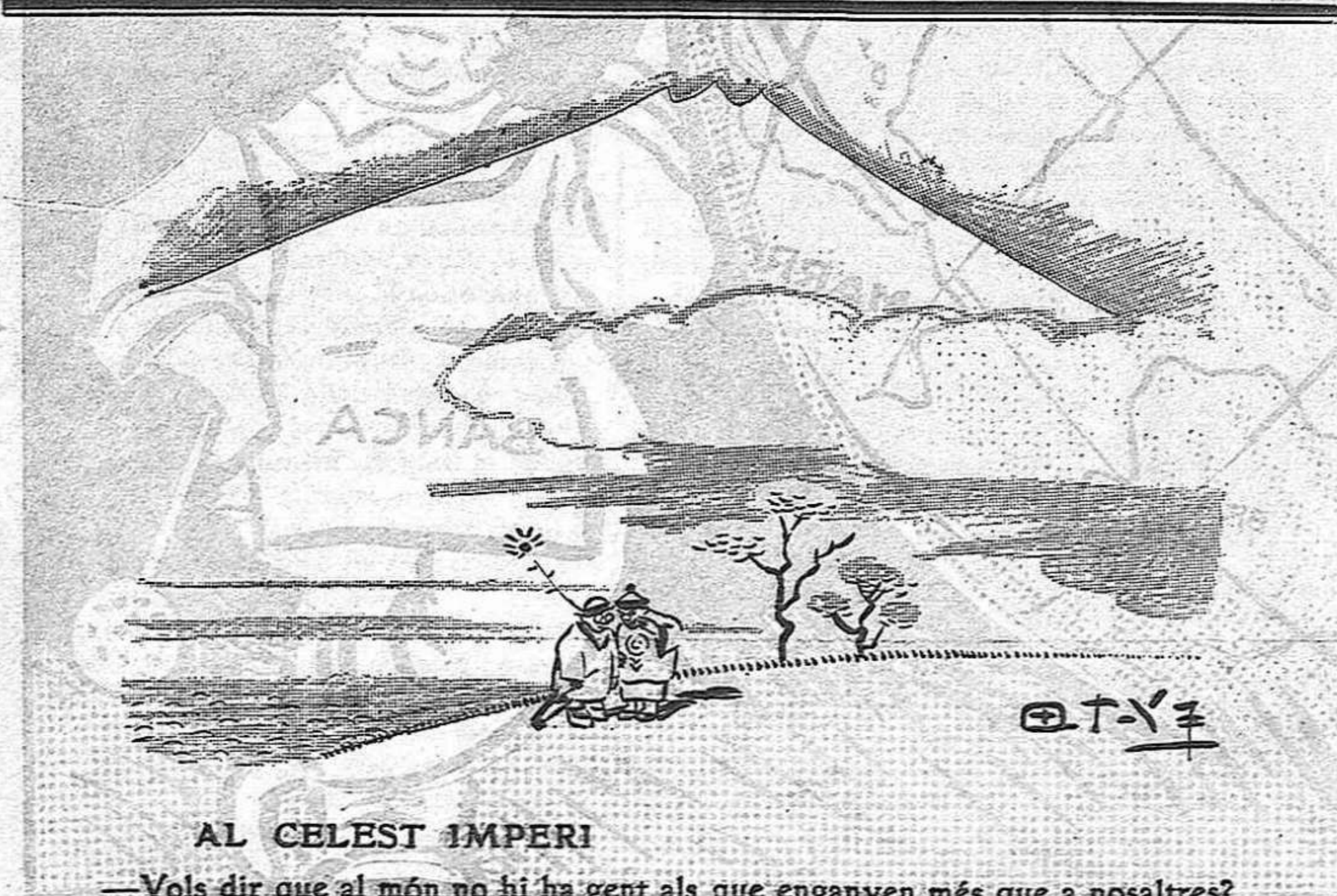
Nosaltres el recordarem sempre amb emoció i respecte.

Aquest número

ha passat

per la prèvia

censura militar

AL CELEST IMPERI

—Vols dir que al món no hi ha gent als que enganyen més que a nosaltres?

El món és una illa

ENTRE GENT D'UPA

—S'ha fixat en que la baronesa ja no porta més que vestits molt tapats?
—Sí, ha comprès que ja era hora de tirar un vel sobre el passat.

ACUDIT

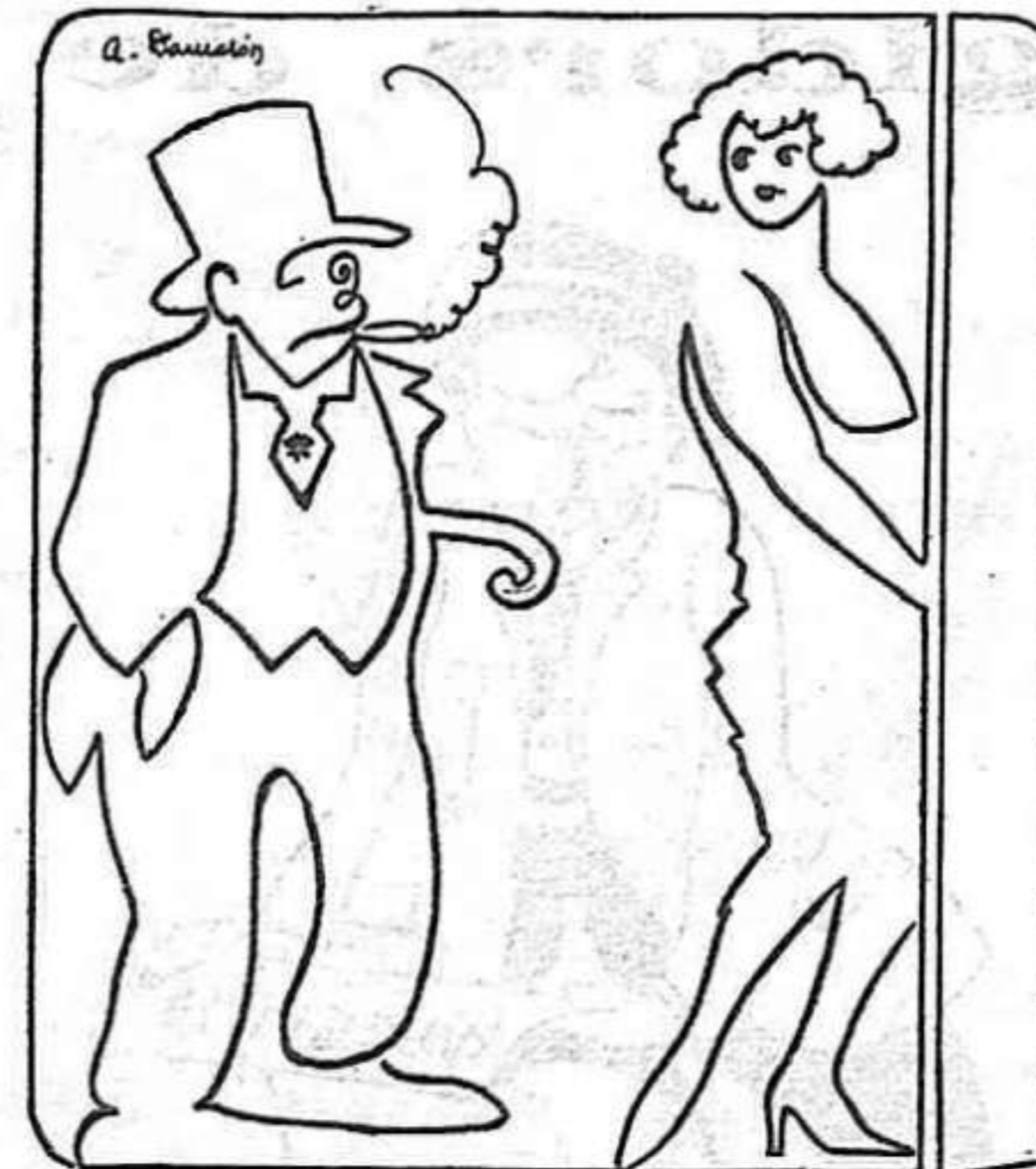
—Surten de la Junta de Dames contra la trata de Blanques.

DUES CARTES

Molt estimat amic «Flok»:
Ja fa prop d'una mesada que m'estic matant el temps a dalt d'aquesta muntanya, sense que vingui a torbar la meua pau octaviana cap nova sensacional de les coses que al món passen. I que s'en viu de tranquil per aquestes encontrades! Només hi ha ramats de bous i ramats de bous i cabres, i uns pastors bastant eixuts dels d'esclòps i samarra; de dia els trobes al prat, de nit dormint a la jaça, i sent mig-dia, asseguts en alguna fresca ubaga, anant buidant el tupí de les sopes desitjades, més bones que no un bitfec o una cuixa de pollastre; després vinga xerricar amb tota la santa calma, i si apreta massa el sol, a dormir la mig-diada. Ara, però, havem tingut unes hores ben amargues, per culpa d'aquell estel que a la terra s'apropava, i aquí es veia del tamany d'una taronja valenciana. Els pastors, pobres pastors! en veu-re-la tremolaven, per creure que, fatalment, acabaria per caure, fent pols boscos i ramats i esmicolant les muntanyes. Ara, com ja van veient que s'entorna cap a casa, que més reduïda es fa cada nit, i res no passa, s'han tret aquell ail del cor recobrant la dolça calma que jo he vingut a cercar per veure de reforçar-me abans de tornar al traüt de la vida ciutadana. Reb un abraç ben estret del teu bon amic

PAU LLANA

Molt estimat amic Pau:
Quan em plau la teua carta!

UN QUE HO ENTÈN

—De manera que tu mai fas l'amor?
—Mai; el compro fet!

L'he rebuda en uns moments que em ve, noi, que ni pintada, car m'estava rumiant per veure de què fer mànegues, per tal d'escriure els versets setmanals de LA CAMPANA, i no trobava res, res de què poguer ocupar-me, afegint-hi un xisto o dos per fer riure la quitxalla, demostrant al mateix temps que LA CAMPANA té gràcia. No!, això d'escriure es fa ço que es diu inaguantable, no trobes un tema bo ni per un ull de la cara, i quan per algun atzar dius: «Quina cosa tan maca!, avui sí que faré tró», ve el censor i te la tatxa, i tu et quedes igualment que una gallina mullada. Oh! no et moguis, bon amic, d'aqueixa bella comarca on els dies hi són clars i les nits sempre ensonyades, on hi trobaràs la pau que sadolla la teua ànima. Aquí els que hem de donar llum com nostre ofici demana,

anem sempre atabalats, suant tinta de vegades. Creu, estic tan avorrit, que si de cas em trobaves una plaça de pastor una mica ben pagada, me'n vindria tot seguit a viure en eixes muntanyes per a menjar sopes d'all, escoltar belles rondalles, i fer pam-i-pipa a ço que comença a marejar-me.

FLOK

En Marius Aguilar

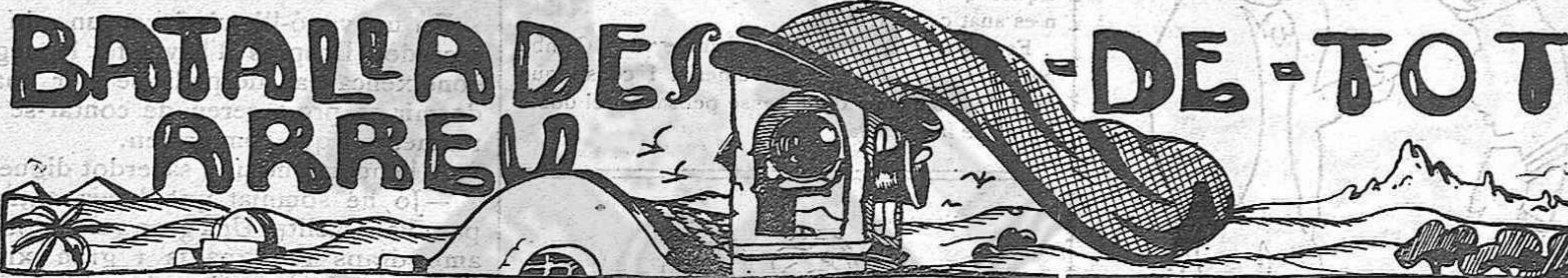
Al nostre company Marius Aguilar l'han fet director de *El Dia Gráfico* i de *La Noche*, un altre gran diari de propera sortida. Ningú com en Marius, que tan bé s'ha guanyat el lloc distinguidíssim que ocupa en el periodisme, pot dirigir avui un diari, i donar-li la nota de modernitat i bon gust que tant es troba a mancar en la majoria dels diaris.

En Marius Aguilar ha sigut i és un gran amic de Catalunya, un gran republicà i un gran escriptor. Felicitem, no an ell, sinó a l'empresa de *El Dia Gráfico*, per l'adquisició.

L'OSSADA DE RUC

A Vilatova hi hagué un pagès—tots els de Vilatova són pagesos, però aquell n'era més que els altres—que un dia, a la nit, comprà per pocs diners un ruc a un gitano, creient fer un bon negoci, més, l'endemà, en oír que el nunci pregonava que el ruc... havia sigut robat la nit abans, tingué un esglai de mort i, esperat, no vegé altra solució, per no comprometre's, que fer desaparèixer el ruc, occint-lo i colgant-lo a l'hort mateix de casa seva.

Pocs dies després i havent comès el

EL PLANETA MARTE

Aquests dies Marte es veu que ha perdut l'equilibri i ha baixat un tros més del que té per costum. L'hem vist més gros a cop d'ull natural i molt més bé i més gros aub telescopi. No hem

vist, però, que fessin cap senyal ni volem creure tampoc que en facin, perquè els habitants del planeta Marte són uns senyors que ja fa molts segles que marxaren avorrits del món, i no és fàcil que se'n recordin mai més d'aquesta vall d'injustícies i d'estupideses.

Són una gent que viuen més enlaire que no pas nosaltres. Són una mica més torrats perquè tenen més aprop el sol, però en canvi no s'empenen.

Diuen que en el planeta Marte hi ha unes grans taques nuvoloses. Són els grans camps d'aterriçament per als aeroplans que hi pujaren aquells pobres fills d'Adam, que no es conformaren amb el càstig d'haver-se menjat la poma, i allà mengen pomes i peres, i carn i peix sense necessitat de butlla, perquè això de la butlla encara no hi ha arribat allà dalt.

Marte, però, de vegades es recorda de que és el déu de la guerra i llavors omplena l'espai d'uns gassos que es van desplomant sobre el món i, ja la tenim armada.

Aquesta visita que ara ens acaba de fer, hi ha qui diu que portarà cua. Nosaltres ho creuríem més si extractés del cometa Halley. Però no volgueu res amb res. Amb aquestes convulsions que pateix Europa—Europa i el món—amb aquestes sotragades sísmiques i polítiques que anem sofrint, no seria res d'estrany que Marte bellugés la cua.

Hi haurem d'enviar algun savi nigromàntic i algun astrònom dels d'avui en voga i que el persuadeixin de que estigui quiet i que de viatges d'aquests, si han de portar cua, que no en faci gaires.

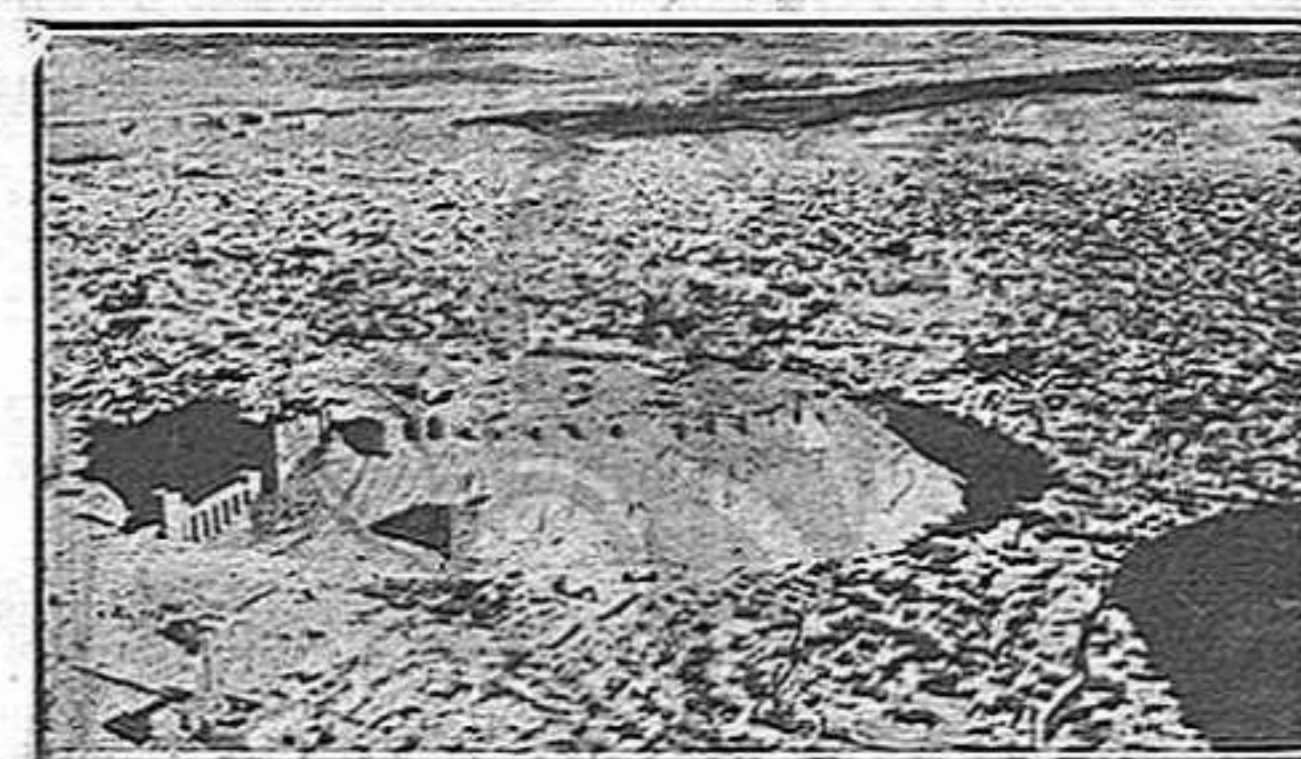
LA SIRIA VISTA DES D'UN AEROPLÀ

Tots vosaltres haureu llegit, segurament, l'*Epistolari de Fradique Méndez*, d'Eça de Queiroz. L'*Epistolari de Fradique Méndez* és un dels llibres més subtils, més admirablement bells, més interessants que s'han escrit al món. Fradique Méndez, el protagonista d'aquest llibre, no és altre que el mateix Eça de Queiroz, és a dir: un home elegant, polít, espiritual, irreverent.

Fradique Méndez, és a dir: Eça de Queiroz, escriu una carta a un enginyer encarregat de construir un ferrocarril que anirà de Jerusalem a Jaffa. Fradique Méndez, d'una manera suau i irònica, recomana al seu amic que s'hi pensi un xic abans de construir el ferrocarril. Un ferrocarril a Jerusalem és una profanació. La civilització, aquesta cosa que es lloga—com certa mena de dones—ho invadeix tot, no respecta res, ni la llegenda.

Però què diria avui Fradique Méndez, o sigui Eça de Queiroz, si veia aquest aeroplà volant sobre Aleppo, què diria? Què pensaria? Fa fredat tan sols el suposar-ho. Si del ferrocarril digué que era una profanació, què diria de l'aeroplà? L'aire magnífic de la Síria ratllat per aquest monstruós aparell de ferros, velles i motors que és un aeroplà! Aquests vulgar ocellot empeltat de ferreteria o de parc d'atraccions—s'han fixat alguna vegada que un parc d'atraccions fa soroll de ferreteria?—a Síria!

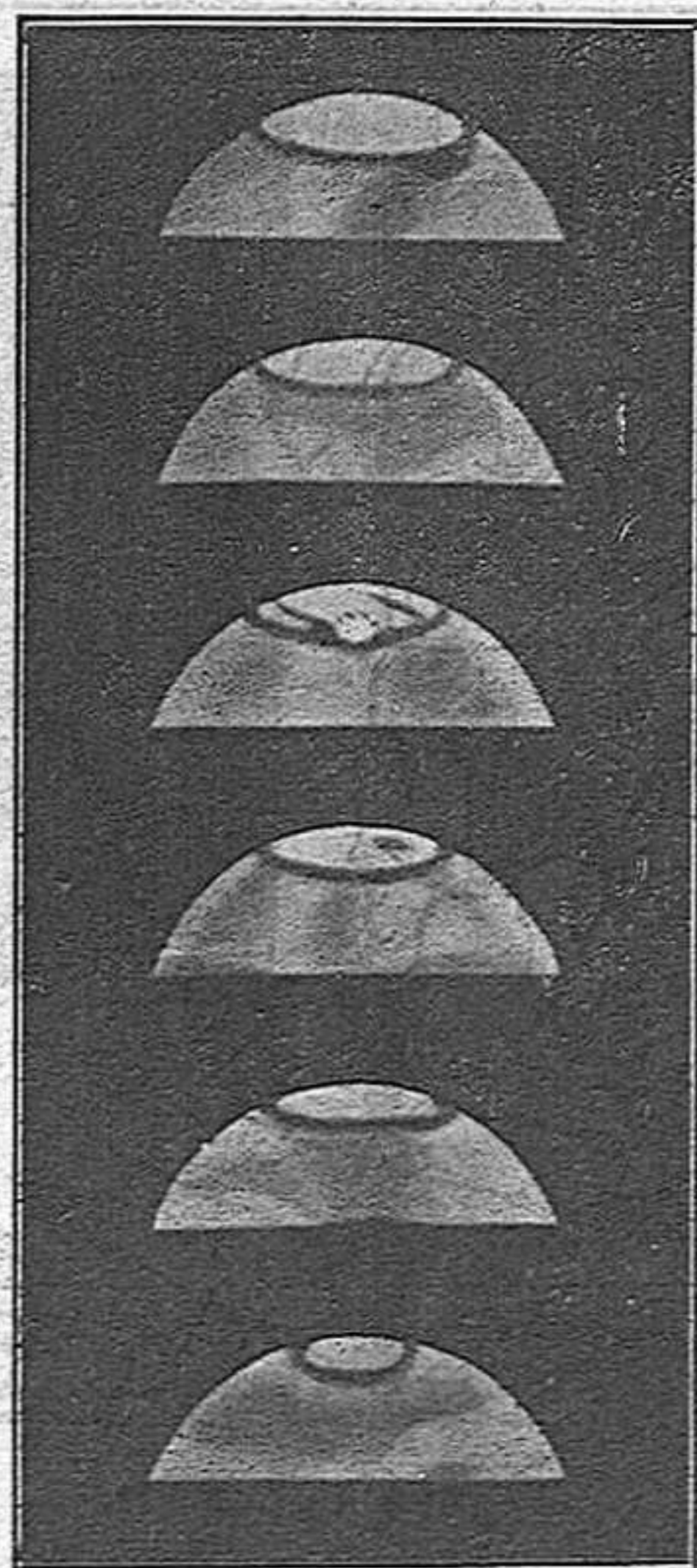
Està clar—i en això està d'acord amb nosaltres

Aleppo a vista d'ocell.

el pobre Fradique Méndez—que la civilització també té les seves avantatges. Sempre és millor i més ràpid—sobretot—un aeroplà que un camell. Abans el camell era el vehicle més a la moda, el més elegant i el més còmode. Però hi havia el perill dels bandolers, de les tempestes de sorra, etc. etc.

Avui l'aeroplà ho ha acabat tot això. Ha mort la llegenda, que era, una de les poques coses belles que ens quedaven.

El planeta Marte vist pel senyor Flammarion.

El senyor Flammarion en el seu observatori.

Els llegidors de la nostra premsa

—Per a veure si trobo feina als anuncis.

—Per a enterar-me amb tots els pèls i senyes del crim de ayer.

—Perquè està escrit en català.

—Per a enterar-me de si en Cambó encara és viu!

gitano altres robatoris semblants, fou per fi empresonat. Forçat a declarar les seves malifetes, confessà també el furt del ruc Aquest—
 . . . l'alcalde—anà tot seguit personalment a casa del pagès per a comprovar el fet i, en preguntar-li perquè no havia retornat el ruc robat, respongué que no ho féu per haver-se-li mort aquella mateixa nit i, tement no ésser cregut, res n'havia volgut dir a ningú.
 —I què en feres del ruc?—li demanà l'alcalde.

—El vaig colgar...

—I on tens l'ossada?

—Aquí!—féu el pagès, palpant-se els muscles, les costelles i les cuixes.

Esclaià a riure el bon alcalde en veure l'esverament del pagès i ni esma tingué per a preguntar-li res més, anant-se'n i deixant-lo en pau i gràcia de Déu...

Mes, des de llavors, an el pobre pagès tothom l'anomenà sempre més, de mal nom, «l'ossada de ruc» i, fins avui en dia, de casa seva, a Vilatova, hom en diu encara «a cà l'ossada».

FIDEL GRIFOL

REPICS

El Senat francès ha votat la confiança en el govern per 204 vots contra 40.
Ho trobem molt natural, naturalíssim. A un

EL SENYOR ESTEVE TÉ POR

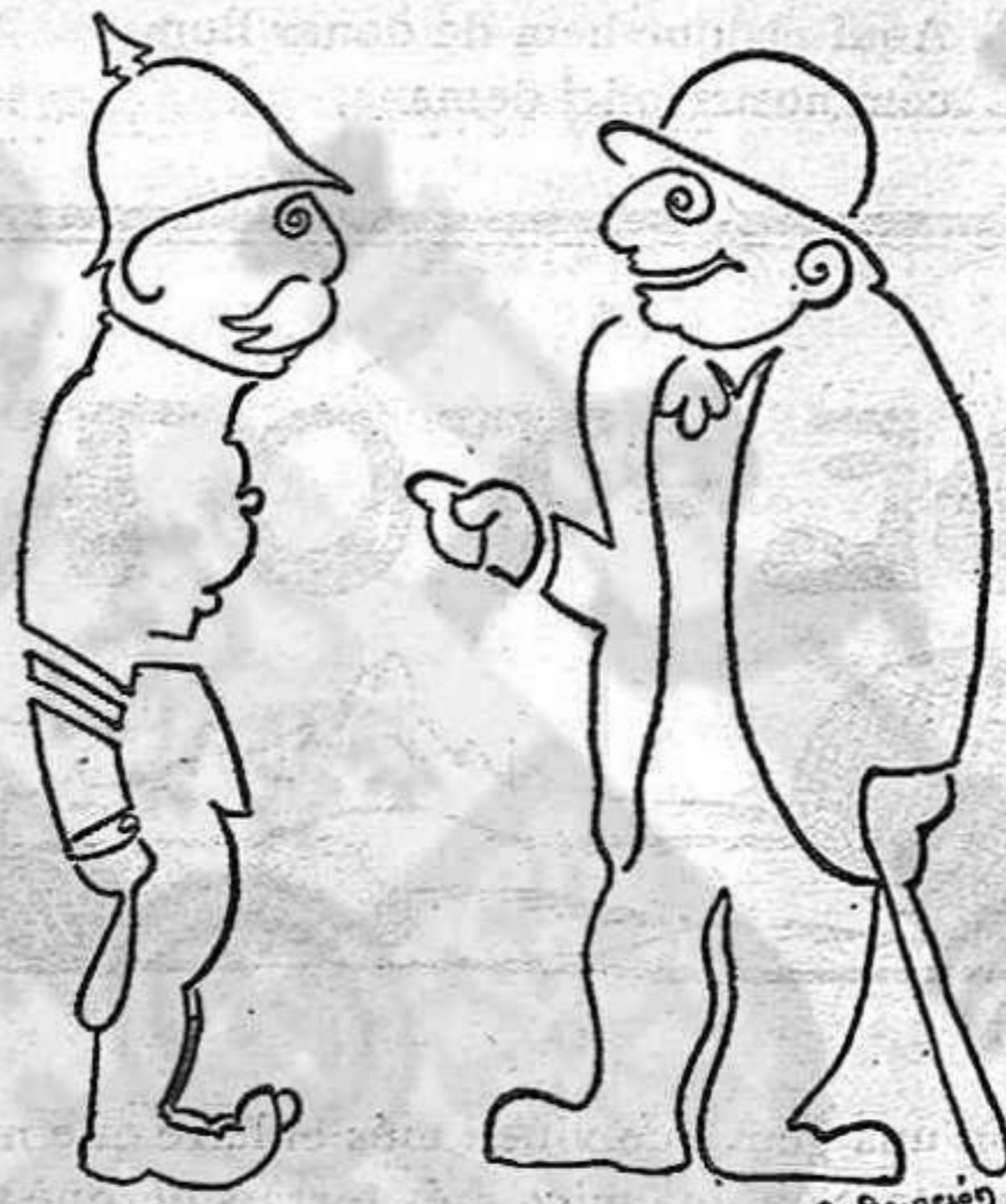
—A veure si m'ofego i demà no puc obrir la botiga.

govern tan conscient que representa el veritable sentit democràtic dels nostres temps, també li votariem una confiança absoluta.

La mestra de Ciurana ha denunciat a l'inspector de primera ensenyança de la província, que el local on està instal·lada l'escola trontolla i menaça caure, que només té cinc nenes matriculades amb una assistència de tres i que l poble careix d'Ajuntament.

No sé pas si això és Xauxa o bé Las Hurdes.

Aquesta companyia de telèfons és una abusona. Fins fa pocs dies encara hi havia cases que no podien telefonar des d'aquella nevada de l'hivern passat. Són un sens fi les cases que han estat tres mesos sense poguer comunicar. En canvi se'ls ha

XAUXA

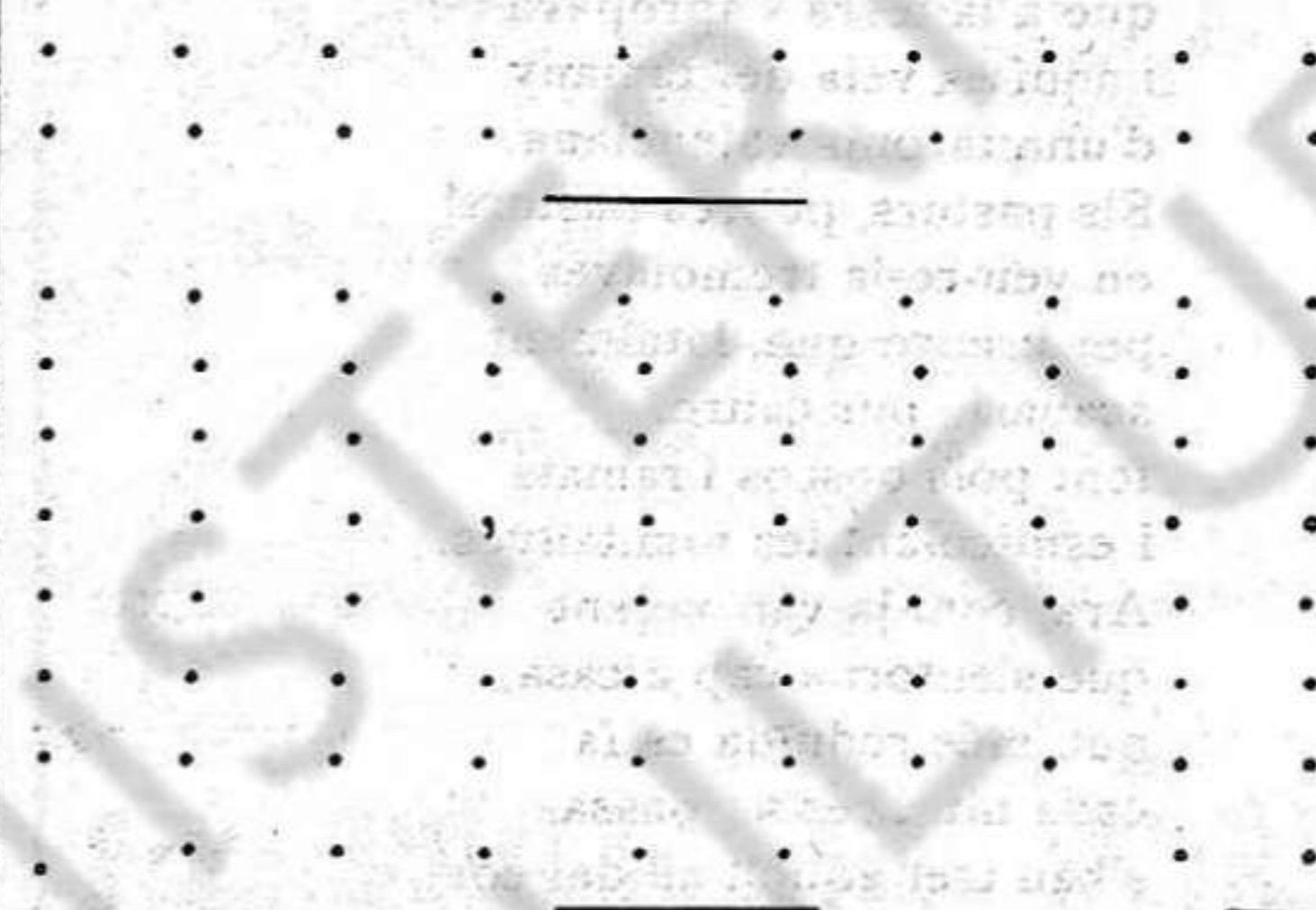
—Hi ha tranquil·litat, guàrdia, pel barri?

—Miri si n'hi ha que, de tant no moure'm, m'ha sortit molsa!

coirat igualment com si el telèfon fos en perfecte estat i no s'ha atès cap reclamació. Reclamació que es feia era contestada orgullosament i amb poca-solta:—Si tal dia no ha pagat li trencarem la instal·lació.

En les manifestacions que sobre Catalunya ha fet Mussolini, ha dit que Barcelona era una ciutat de primer ordre, que té una situació tan enviable.

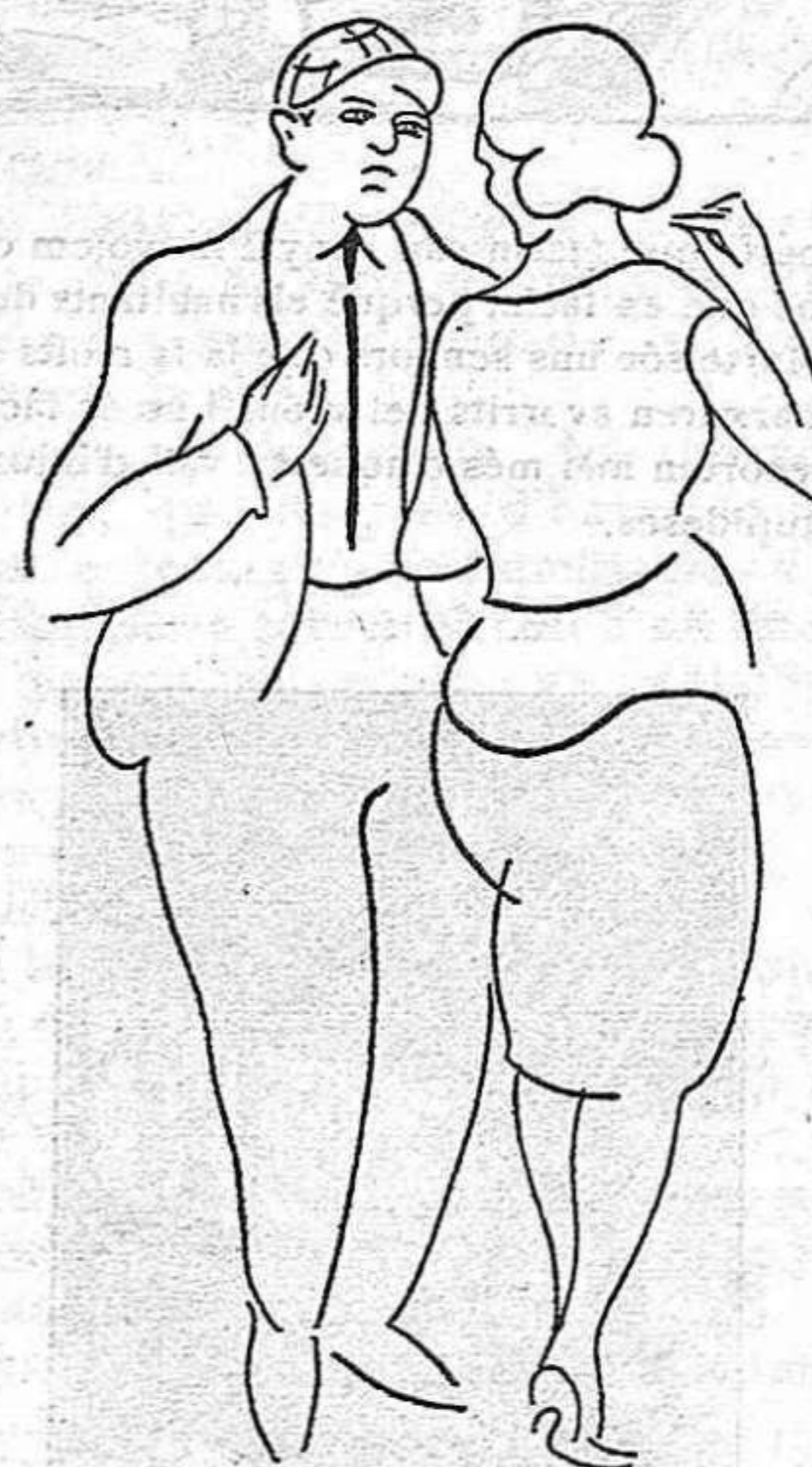
Això és una cosa que ja estem cansats de que ens la diguin tantes vegades els uns i els altres. Això sempre ens ho hem cregut, i ara comencem a pensar que potser no és veritat, i ho comencem a pensar, perquè ens ho ha dit en Mussolini i d'aquest home no n'hem cregut mai res.

Gràcies a l'esperit lliberal de l'Herriot i Macdonald, els dos genis preclars que transformen bellament l'Europa amb les seves simpàtiques i entusiàstiques orientacions democràtiques, ha començat a Alemanya l'execució del Plà Dawes i el Govern del Reich ha posat vint milions de marcs or a la disposició de l'agent de pagament. La bondat o la dolenteria dels sentiments únicament es demostren amb els fets.

En Cambó per a donar fe de vida, ens ha contat des de La Veu els grans progressos de la ciutat de Buenos Aires, amb una riquesa de dades estadístiques que enamoren; després, a corre-cuita, se n'es anat cap a Londres.

Esperem amb dalé algun article d'en Cambó parlant de les bromes del Tàmesis. I consti que això de bromes ho diem sense pensar en el doble sentit de la paraula.

QUESTIÓ DE GUSTOS

—Ballar és lo que més m'agrada!
—Per qué no n'aprén, doncs?

Un usurer estava morint-se. El confessor l'exhortava i el preparava a ben morir, i, perquè l'exhortació resultés més patètica, li mostrava un sant Crist. El moribund el mirava fixament. El confessor que el creia penedit li presentà

el sant Crist que era d'or. L'usurer aixecà el cap i digué un poc esverat:
—Oh! Senyor, jo no en puc pas donar gran cosa d'això.

Dades oficials:

El ministeri d'Instrucció Pública ha publicat una estadística dels analfabets que hi ha a les províncies de Màlaga, Jaén i Almeria.

En la de Jaén, amb una població de 582,297 habitants, n'hi ha 431,949 que no saben de llegir, o sigui un 72'92 per 100. En la d'Almeria, 255,510, entre 358,144, són analfabets, o sigui un 71,34 per 100. En la de Màlaga, hi ha 404,847 analfabets entre 554,301 habitants, o sigui un 73'03 per 100. En aquestes tres províncies només hi ha 2,879 mestres.

Sense comentaris.

En un vagó-llit viatjaven un rabí i un sacerdot. Després d'haver fet la deguda coneixença, al despedir-se per anar a dormir es prometeren de contar-se mutuament el que somnarien.

A l'endemà matí el sacerdot digué:

—Jo he somniat que havia entrat al paradís israelita. Una gran sala adornada amb draps repugnants i gran xibarrí mundanal de gent divertida. Allò era espantable.

— Doncs jo—digué el rabí—he somniat que em trobava al cel dels creients. Uns grans sillons; flors per tot arreu; arbres florits i cants d'ocells; però no hi havia persones.

La poesia de la nit.

Impremta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, calle del Olm, número 8